

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЦЕНТР ЗДВН
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І ПІДПРИЄМНИЦТВА
ЛЦДН у м. _____
(місто знаходження НКП)

До захисту допускається
Завідувач кафедри, проф.
_____ В.М.Боронос
« ____ » _____ 2020 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

НА ТЕМУ:

Фінансовий стан підприємства та його оцінка

Освітній рівень “Бакалавр”

Спеціальність Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Керівник роботи:

_____

(підпис)

Жукова Т.А.

(ініціали, прізвище)

Студент:

_____

(підпис)

Кривонос Ю.О.

(ініціали, прізвище)

Група:

Фз-61с

Суми
2020

РЕФЕРАТ

Дипломна робота бакалавра 41 стор., 3 рис., 12 табл., 42 джерела літератури.

Мета дипломної роботи полягає у вивченні теоретичних та практичних засад аналізу фінансового стану підприємства та пошуку шляхів його покращання.

Об'єктом дослідження є теоретичні положення та методичні підходи до аналізу фінансового стану підприємства, а предмет дипломної роботи - фінансова діяльність ТОВ «Техсервіс».

Методи дослідження: аналітичний метод, порівняльний, метод коефіцієнтів.

У першому розділі розкриваються теоретичні та методичні аспекти оцінки фінансового стану, а також основні етапи аналізу фінансового стану на підприємстві.

Другий розділ присвячений практичному застосуванню методичних положень аналізу фінансового стану підприємства. У ньому проводяться практичні розрахунки щодо основних напрямків та показників аналізу фінансового стану на прикладі ТОВ «Техсервіс».

У третьому розділі пропонуються шляхи покращання фінансового стану підприємства.

ФІНАНСОВИЙ СТАН, МЕТОДИКА, ПОКАЗНИК, ЗБИТКОВІСТЬ, ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ, ЛІКВІДНІСТЬ, ДІЛОВА АКТИВНІСТЬ, ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1 Сутність аналізу фінансового стану.....	7
1.2 Методичні положення оцінки фінансового стану.....	9
2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «ТЕХСЕРВІС».....	13
2.1 Загальна характеристика підприємства.....	13
2.2 Аналіз фінансової стійкості підприємства та його ліквідності.....	18
2.3 Аналіз заборгованості ТОВ «Техсервіс».....	23
2.4 Аналіз фінансових коефіцієнтів.....	25
3 ШЛЯХИ ПОКРАЩАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА.....	29
ВИСНОВКИ.....	35
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ.....	37

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах ринкових відносин аналіз фінансового стану підприємства набуває все більшого значення. При його проведенні необхідно комплексно вивчити фінансово-економічну роботу підприємства з метою об'єктивної оцінки фінансових результатів і визначення можливостей у подальшому зростанні ефективності господарювання.

Досягнуті підприємством результати оцінюються з позиції їх відповідності вимогам об'єктивних законів ринкової економіки, а також завданням діяльності підприємства в аналізованому періоді.

В ході аналізу фінансового стану вивчаються також вплив внутрішніх і зовнішніх чинників на підприємство. Вони можуть бути як об'єктивні, так і суб'єктивні. Останні пов'язані з конкретною діяльністю людини і повністю залежать від неї. Успішне ведення фінансово-господарської діяльності, ритмічне і повне виконання планів, правильна організація виробництва визначаються саме умілим керівництвом. Щоб визначити перспективи розвитку підприємства потрібно теж проводити його фінансовий аналіз. Все сказане вище, на нашу думку, свідчить про актуальність теми даної дипломної роботи.

Мета дипломної роботи полягає у вивченні теоретичних та практичних засад аналізу фінансового стану підприємства та пошуку шляхів його покращання.

Об'єктом дослідження є теоретичні положення та методичні підходи до аналізу фінансового стану підприємства, а предмет дипломної роботи - фінансова діяльність ТОВ «Техсервіс».

Методи дослідження: аналітичний метод, порівняльний, метод коефіцієнтів, абстрактно-логічний.

Завдання дипломної роботи :

1) дати характеристику сутності аналізу фінансового стану підприємства;

- 2) проаналізувати основні методичні положення оцінювання фінансового стану;
- 3) провести аналіз фінансового стану реального підприємства, яким є ТОВ «Техсервіс»;
- 4) запропонувати шляхи покращання фінансового стану підприємства.

Структура роботи. У першому розділі розкриваються теоретичні та методичні аспекти оцінки фінансового стану, а також основні показники аналізу фінансового стану на підприємстві.

Другий розділ присвячений практичному застосуванню методичних положень аналізу фінансового стану підприємства. У ньому проводяться практичні розрахунки щодо основних напрямків та показників аналізу фінансового стану на прикладі ТОВ «Техсервіс».

У третьому розділі пропонуються шляхи покращання фінансового стану підприємства.

Інформаційною базою дослідження є нормативні акти і методичні рекомендації з питань економічного аналізу та аналізу фінансової звітності, праці вітчизняних і зарубіжних економістів і фінансистів, дані економічної та фінансової звітності досліджуваного підприємства.

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність аналізу фінансового стану

На сьогодні питання аналізу фінансового стану підприємств розглядаються у працях багатьох дослідників і науковців: І.Є. Андрющенко [3], О.Я. Базилінської [4], Н.П. Борецької [5], Р. Брейлі [6], Ю.В.Єльнікової [10], Ю.В. Ковтуненко [13], І.Б. Марусяка [19], Г.В. Савицької [34] та О.О. Захаркіна [7]. Методичні підходи до оцінки фінансового стану містяться у затверджених методиках оцінка [20, 21, 22, 23, 30, 31].

Фінансовий стан – це основна характеристика діяльності підприємства у економіці. У вітчизняній сучасній науковій літературі трактування поняття «фінансовий стан» є неоднозначним. Г.В. Савицька [34] вважає «фінансовий стан підприємства - економічна категорія, яка відображає стан капіталу в процесі його кругообігу і здатність суб'єкта господарювання до саморозвитку на фіксований момент часу». Не можна не погодитись з тим, що фінансово-господарська діяльність підприємства включає в себе неперервний процес кругообігу капіталу, має змінну структуру коштів та джерел їх формування, а також має певну потребу в фінансових ресурсах і, внаслідок цього впливає на платоспроможність і стійкість розвитку підприємства.

Крім того, фінансовий стан розглядається як характеристика розміщення коштів підприємства, його інвестиційної діяльності, має планово-контрольну функцію.

Інші науковці відзначають, що фінансовий стан характеризує розміщення і використання коштів підприємства [2].

Також деякі автори вважають, що прояв фінансового стану приховано в платоспроможності суб'єктів господарювання, тобто їх своєчасному задоволенні платіжних вимог кредиторів і контрагентів.

Основні показники, що характеризують рівень фінансового стану підприємства, представлені на рисунку 1.1.

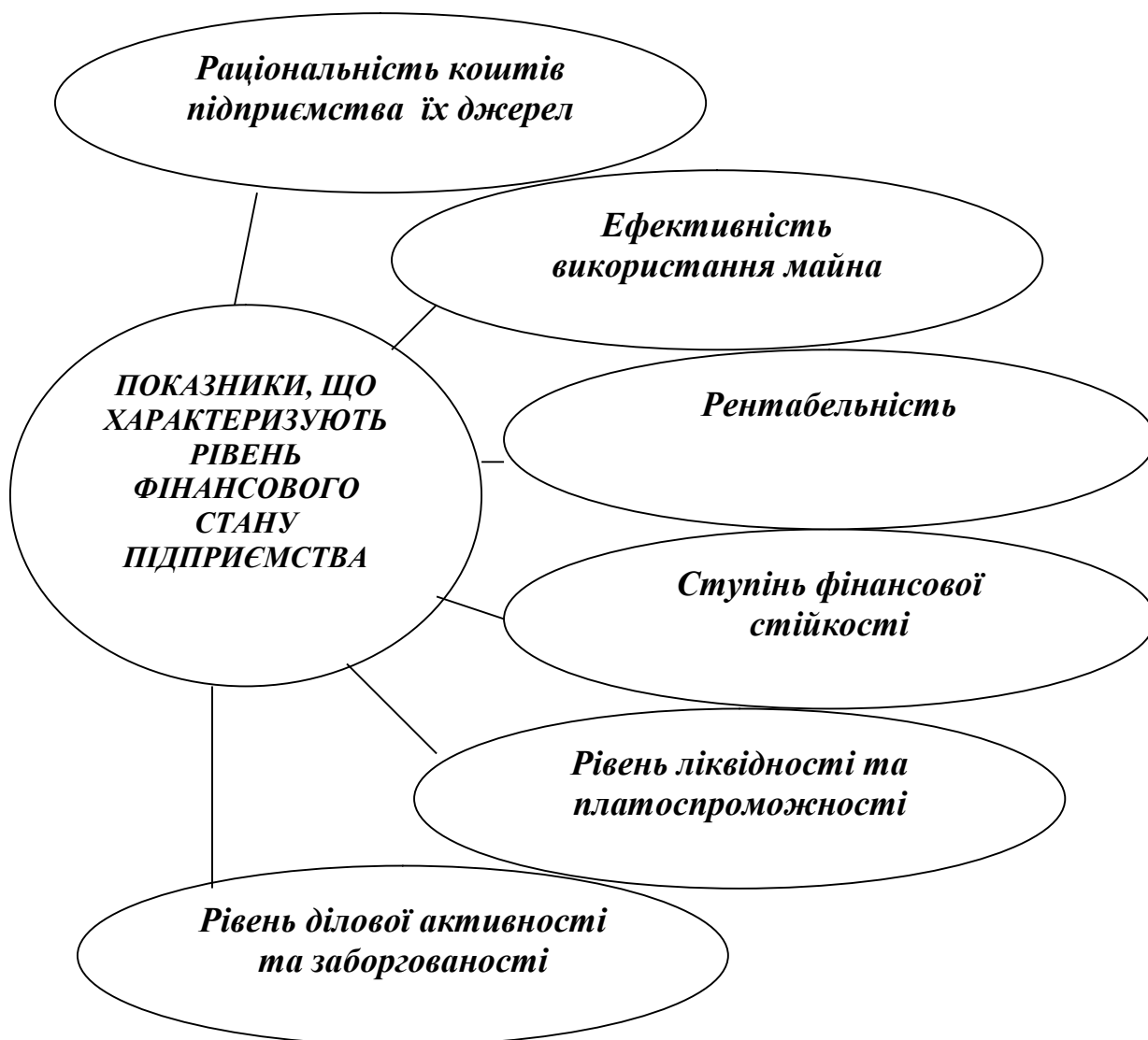

Рисунок 1.1 – Показники, що характеризують рівень фінансового стану підприємства

Під фінансовим станом доволі часто розуміють саме платоспроможність підприємства, тобто спроможність фінансувати свою діяльність. Однак, на нашу думку, таке судження не в повній мірі розкриває широту поняття «фінансовий стан» [9, 35, 36].

Ми вважаємо, що поняття фінансового стану набагато ширше і характеризується не лише платоспроможністю, а й забезпеченістю фінансовими ресурсами, доцільністю їх розміщення та ефективністю використання, а також фінансовими взаємовідносинами з іншими юридичними і фізичними особами, ліквідністю і фінансовою стійкістю.

Не варто забувати і про те, що фінансовий стан обумовлений досягнутими за звітний період фінансовими результатами у зв'язці з ліквідністю, платоспроможністю і фінансовою стійкістю.

Тому, згадуючи фінансовий стан з позиції короткострокової перспективи говорять про ліквідність і платоспроможність підприємства, а у довгостроковій - про фінансову стійкість [37].

Фінансовий стан підприємства є характеристикою його фінансової конкурентоспроможності (тобто кредитоспроможності або платоспроможності), якості використання фінансових ресурсів і капіталу, у тому числі виконання зобов'язань перед державою та іншими підприємствами [42].

З точки зору облікового підходу фінансовий стан є сукупністю показників фінансової звітності підприємства.

1.2 Методичні положення оцінки фінансового стану

Як вже згадувалось вище, для оцінки фінансового стану застосовують систему показників, які відображають здатність підприємства самостійно фінансувати свою господарську діяльність і своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання [41].

Оцінювання фінансового стану підприємства за кілька років дозволяє оцінити не лише платоспроможність останнього, а й оцінити професіоналізм менеджменту підприємства та його інженерно-технічного персоналу. Інвестори завдяки аналізу фінансового стану кваліфікують фінансові

можливості підприємства та можуть спрогнозувати перспективні напрямки підприємства в майбутньому

Мета аналізу фінансового стану підприємства в оцінюванні основних показників щодо поточного стану майна, джерел його формування, ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності, рентабельності, їх аналізі, прогнозуванні фінансового стану підприємства у майбутньому [4, 11, 12, 20, 21, 22, 23].

Основні завдання аналізу фінансового стану підприємства такі:

- визначення «больових точок» у фінансовому стані підприємства та факторів, що їх утворюють;
- визначення резервів покращання фінансового стану підприємства з урахуванням стану його платоспроможності та фінансової стійкості;
- розроблення та реалізація заходів з покращання фінансового стану підприємства;
- прогноз показників фінансового стану на майбутнє та моделювання різних сценаріїв розвитку.

Розділяють внутрішній та зовнішній аналіз фінансового стану.

Зовнішній аналіз передбачає дослідження механізму формування, розміщення та використання капіталу для пошуку резервів покращання фінансового стану, зростання прибутковості і нарощування власного капіталу. Його здійснюють для потреб управління підприємством.

Зовнішній аналіз полягає у дослідженні фінансового стану підприємства для прогнозування ризикованості інвестування капіталу та рівня прибутковості майбутнього бізнесу [17]. Зовнішній аналіз проводять за опублікованою інформацією.

Досить ефективним засобом аналізу є широко поширені за кордоном методики, відомі як вертикальний аналіз, горизонтальний аналіз і аналіз за допомогою відносних показників і коефіцієнтів [35].

Основні принципи аналізу фінансового стану підприємства представлені на рисунку 1.2 [36].

Рисунок 1.2 – Основні принципи аналізу фінансового стану підприємства

На закінчення розділу хотілося б додати, що аналіз фінансового стану підприємства - це розрахунок сукупності показників, відображених в балансі підприємства станом на конкретну дату [15, 18, 38].

До показників майнового стану належать: вартість майна підприємства, величина робочого капіталу, частка власних оборотних коштів, коефіцієнт зносу основних засобів, коефіцієнт придатності основних засобів, частка оборотних виробничих фондів в обігових коштах, частка оборотних виробничих активів, коефіцієнт мобільності активів, коефіцієнт оновлення основних засобів тощо [20, 21, 22, 23, 30, 31].

До показників фінансової стійкості відносяться: надлишки та нестачі джерел засобів для формування оборотних активів, коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт маневреності власних засобів, коефіцієнт маневреності робочого капіталу, коефіцієнт фінансової стабільності, коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу, коефіцієнт концентрації власного капіталу (коефіцієнт автономії, коефіцієнт

незалежності), коефіцієнт концентрації позикового капіталу; співвідношення позикового і власного капіталу тощо [16, 4, 25, 27, 39].

Показники ліквідності та платоспроможності містять: коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт маневреності власних засобів, коефіцієнт маневреності робочого капіталу, коефіцієнт фінансової стабільності, коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу, коефіцієнт концентрації власного капіталу (коефіцієнт автономії, коефіцієнт незалежності), коефіцієнт концентрації позикового капіталу. співвідношення позикового і власного капіталу [17, 32, 33, 40].

Показники ділової активності включають: суму продажу продукції (робіт, послуг), прибуток від продажу продукції (робіт, послуг), фондодіддача, фондомісткість, коефіцієнт оборотності оборотних засобів, тривалість обороту оборотних засобів, коефіцієнт оборотності виробничих запасів, тривалість обороту виробничих запасів, коефіцієнт оборотності засобів в розрахунках, тривалість обороту засобів в розрахунках, тривалість операційного циклу, коефіцієнт оборотності майна, коефіцієнт завантаженості майна та інші [14, 29, 20, 21, 41].

Аналіз заборгованості передбачає: розмір кредиторської заборгованості, розмір дебіторської заборгованості, тривалість погашення дебіторської заборгованості, тривалість погашення кредиторської заборгованості, співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованостей [4, 24, 20, 21, 28].

Розрахунок показників рентабельності – це розрахунок рентабельності продукції; рентабельності продажів; рентабельності активів; рентабельності поточних активів; рентабельності власного акціонерного капіталу тощо [35, 30, 31].

У наступному розділі роботи проведемо аналіз фінансового стану конкретного підприємства.

2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «ТЕХСЕРВІС»

2.1 Загальна характеристика підприємства

Основними напрямками діяльності ТОВ «Техсервіс» є:

- виконання технологічного процесу поточного обслуговування обладнання автоматичної зв'язки, ремонт та регулювання даних пристроїв,
- підвищення ефективності робіт і забезпечення надійного функціонування апаратури автоматичного блокування, електричної централізації, високочастотного зв'язку, радіозв'язку, пожежно-охоронної сигналізації,
- транспортно-експедиційні послуги;
- будівництво, монтаж пристроїв автоматичної зв'язки тощо.

ТОВ «Техсервіс» веде свій баланс, має розрахунковий рахунок і інші рахунки в установах банків, печатку зі своєю назвою і є юридичною особою.

Майно підприємства становлять основні фонди та оборотні кошти, а також цінності, вартість яких відображається в балансі підприємства.

Основним узагальнюючим показником фінансових результатів підприємства є прибуток. Підприємство здійснює оперативний і бухгалтерський облік результатів своєї діяльності, проводить в установленому порядку бухгалтерську і статистичну звітність.

На основі методики, що згадувалась у попередньому розділі побудуємо баланс підприємства в агрегованому вигляді, тобто з основних розділів і важливих груп статей (таблиця 2.1).

Виходячи з даних таблиці 2.1 можна сказати, що за звітний період 2018-2019 рр. фінансовий стан підприємства покращився (судячи по збільшенню валюти балансу). Так за 2018 р. валюта балансу зросла на 13,2 %, а за 2019 г . - на 1451 тис. грн. або на 17 % і склала на 1.01.2020 р. 9971 тис. грн.

Таблиця 2.1 - Баланс підприємства в агрегованому вигляді (тис.грн.)

АКТИВ	на 1.01.2018	на 1.01.2019	на 1.01.2020	ПАСИВ	на 1.01.2018	на 1.01.2019	на 1.01.2020
1. Необоротні активи	6453	7777	9670	1. Власний капітал	7292	7382	7268
II. Оборотні активи В тому числі:	1073	743	301	II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	-	-	111
- запаси	214	704	287	III. Поточні зобов'язання і забезпечення У тому числі:	234	1138	2110
- дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	5	19	1	- кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	9	31	23
- дебіторська заборгованість за розрахунками та інша	845	2		- поточні зобов'язання за розрахунками та інші	225	1107	1987
- грошові кошти та інші активи	3	7	6	IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
- витрати майбутніх періодів	6	11	2				
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття							
баланс	7526	8520	9971	баланс	7526	8520	9971

Для вивчення причин цих змін валюти балансу складемо таблиці порівняльного аналітичного балансу активу (таблиці 2.2, 2.3), і пасиву (таблиці 2.4, 2.5).

Таблиця 2.2 - Актив порівняльного аналітичного Балансу за 2018 рік

(тис. грн.)

ПАСИВ	абсолютні величини		Питома вага, %		Зміни за 2018 рік			
	на 1.01.2018	на 1.01.2019	на 1.01.2018	на 1.01.2019	в абсолют. величинах (3-2)	в питомій вазі (5-4)	в% до величини на початок періоду (6: 2) * 100	в% до зміни підсумку балансу (6: 6б) 100
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Необоротні активи	6453	7777	85,74	91,3	1324	5,536	20,5	133,199
2. Оборотні активи	1073	743	14,25	8,72	-330	-5,53	-30,75	-33,702
В тому числі:	214	704	2,84	8,3	490	5,42	43,6	49,296
- запаси								
- дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	5	19	0,06	0,2	14	0,157	280	1,408
- дебіторська заборгованість за розрахунками та інша	845	2	11,23	0	-843	-11,205	-99,7	-84,809
- грошові кошти та їх еквіваленти	3	2	0,04	0	4	0,042	133,3	0,402
- витрати майбутніх періодів	6	11	0,08	0,1	5	0,049	83,3	0,503
3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття								
Баланс	7526	8520	100	100	994	1,13	13,2	100

Таблиця 2.3 - Актив порівняльного аналітичного Балансу за 2019 рік

(тис. грн.)

ПАСИВ	абсолютні величини		Питома вага, %		Зміни за 2019 рік			
	на 1.01.2019	на 1.01.2020	на 1.01.2019	на 1.01.2020	в абсолют. величинах (3-2)	в питомій вазі (5-4)	в% до величини на початок періоду (6: 2) - 100	в% до зміни підсумку балансу (6: 6) 100
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Необоротні активи	7777	9670	91,3	97,0	1893	5,7	24,3	130,5
2. Оборотні активи	743	301	8,72	3,53	-442	-5,19	-59,49	-29,8
В тому числі:	704	287	8,3	2,9	-417	-5,4	-59,2	-28,7
- запаси								
- дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	19	1	0,2	0	-18	-0,2	-94,7	-1,2
- дебіторська заборгованість за розрахунками та інша	2	2	0	0	-	-	-	-

Продовження табл. 2.3

- грошові кошти та їх еквіваленти	2	6	0	0,1	4	0,1	200	0,3
- витрати майбутніх періодів	11	2	0,1	0	-9	-0,1	-81,8	-0,6
3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття								
Баланс	8520	9971	100	100	1451	-	17,0	100

Основну частку коштів в майні підприємства займають основні фонди (їх частка змінюється за 2 роки від 86 % у майні підприємства на 1.01.2018 р до 97 % на 1.01.2020 р, частка оборотних коштів незначна і становить лише від 14 до 3 % майна підприємства. За період 2018 - 2019 рр. суми вартості основних фондів в абсолютній сумі значно зросли в структурі майна підприємства, а оборотних коштів, навпаки, значно зменшилися і на 1.01.2020 р основні фонди склали 9670 тис. грн., а оборотні кошти 301 тис. грн., в питомій вазі відбулися такі ж зміни.

Взагалі у підприємства спостерігаються значні скачки в величині запасів. Так за 2018 рік запаси збільшилися з 214 до 704 тис. грн., А за 2019 рік, навпаки зменшилися з 704 до 287 тис. грн. (тобто оборотні кошти до 1.01 2020 р. зменшилися майже на 60 %). Для того, щоб сказати, в якому періоді підприємство мало оптимальну величину оборотних коштів недостатньо аналізу балансу, необхідно додатково проаналізувати стан і нормування запасів підприємства.

Більш значні зміни відбулися за звітний період діяльності підприємства в пасиві балансу (див. табл. 2.4, 2.5).

Таблиця 2.4 - Пасив порівняльного аналітичного Балансу за 2018 рік (тис. грн.)

ПАСИВ	абсолютні величини		Питома вага, %		Зміни за 2018 рік			
	на 1.01.2018	на 1.01.2019	на 1.01.2018	на 1.01.2019	в абсолют величинах (3-2)	в питомій вазі (5-4)	в% до величини на початок періоду (6: 2) - 100	в% до зміни підсумку балансу (6: 6) 100
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Власний капітал	7292	7382	96,891	86,643	90	-10,248	1,2	9,054

Продовження таблиці 2.4

II. Довгострокові зобов'язання забезпечення	-	-	-	-	-	-	-	-
III. Поточні зобов'язання забезпечення	234	1138	3,109	13,357	904	10,248	386,3	90,946
В тому числі:								
кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	9	31	0,12	0,364	22	0,244	244,4	2,213
поточні зобов'язання за розрахунками та інші	225	1107	2,99	12,993	882	10,003	392,0	88,732
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами								
баланс	7526	8520	100	100	994	0	13,2	100

Таблиця 2.5 - Пасив порівняльного аналітичного Балансу за 2019 рік

(тис. грн.)

ПАСИВ	абсолютні величини		Питома вага, %		Зміни за 2019 рік			
	на 1.01.2019	на 1.01.2020	на 1.01.2019	на 1.01.2020	в абсолют. величинах (3-2)	в питомій вазі (5-4)	в% до величини на початок періоду (6: 2) - 100	в% до зміни підсумку балансу (6: 6) 100
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I. Власний капітал	7382	7750	86,6	77,7	368	-8,9	5,0	25,4
II. Довгострокові зобов'язання забезпечення	-	-	-	-	-	-	-	-
III. Поточні зобов'язання забезпечення	1138	2110	13,4	21,2	972	7,8	85,4	67,0
В тому числі:								
кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	31	23	0,4	0,2	-8	-0,2	-25,8	-0,5
поточні зобов'язання за розрахунками та інші	1107	1987	13,0	21,0	880	8,0	79,5	60,6
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами	-	-	-	-	-	-	-	-
Баланс	8520	9971	100	100	1451	-	17,0	-

За період 2018-2019 рр. величина власного капіталу підприємства в абсолютній величині збільшувалася постійно. А в питомій вазі до підсумку балансу навпаки постійно зменшувалася. Так на 1.01.2018 р власний капітал становив 7292 тис. грн. або 96,9 % капіталу підприємства, то до 1.01.2018 р. вже - 7750 тис. грн. або 77,7 % капіталу підприємства.

При цьому протягом 2-х років спостерігалось постійне зростання поточних зобов'язань підприємства, особливо значне - внутрішньої кредиторської заборгованості, що повинно було негативно вплинути на фінансову стійкість і платоспроможність підприємства. Так на 1.01.2018 р. поточні зобов'язання становили 234 тис. грн., на 1.01.2019 р - вже 1138 тис. грн., а на 1.01.2020 р. - 2110 тис. грн. (тобто за 2019 рік зросли майже в два рази).

2.2 Аналіз фінансової стійкості підприємства та його ліквідності

Перейдемо до аналізу фінансової стійкості підприємства за допомогою тривимірного показника, що характеризує фінансову ситуацію на підприємстві.

Визначаємо перший показник - наявність власних оборотних коштів на 1.01.2018 р. (1), на 1.01.2019 р. (2) і на 1.01.2020 р. (3):

$$OC_{вл1} = I_{влк1} - A_{н1} = 7292 - 6453 = 839 \text{ тис. Грн.}$$

$$OC_{вл2} = I_{влк2} - A_{н2} = 7382 - 7777 = -395 \text{ тис. грн.}$$

$$OC_{собст3} = I_{влк3} - A_{н3} = 7750 - 9670 = -1920 \text{ тис. Грн.}$$

Визначаємо другий показник - наявність власних і довгострокових зобов'язань джерел формування запасів і витрат ($I_{до}$):

$$OC_{влд1} = (I_{влк1} + I_{дз1}) - A_{н1} = 7292 - 6453 = 839 \text{ тис. Грн.}$$

$$OC_{влд2} = (I_{влк2} + I_{дз2}) - A_{н2} = 7382 - 7777 = -395 \text{ тис. Грн.}$$

$$OC_{влд3} = (I_{влк3} + I_{дз3}) - A_{н3} = 7750 - 9670 = -1920 \text{ тис. Грн.}$$

Визначаємо третій показник - загальну величина основних джерел формування запасів і витрат; що дорівнює сумі попереднього показника і величини короткострокових кредитів і позикових коштів:

$OC_1 = (I_{влк1} + I_{дз1} + K_{кр1}) - A_{н1} = 7292 + 234 - 6453 =$ тисячу сімдесят три тис. Грн.

$OC_2 = (I_{влк2} + I_{дз2} + K_{кр2}) - A_{н2} = 7382 + 1138 - 7777 = 743$ тис. Грн.

$OC_3 = (I_{влк3} + I_{дз3} + K_{кр3}) - A_{н3} = 7750 + 2110 - 9670 = 190$ тис. Грн.

Визначаємо надлишок (+) або нестачу (-) власних оборотних коштів:

$\Delta OC_{вл1} = OC_{вл1} - A_0 = 839 - 214 = 625$ тис. грн.

$\Delta OC_{вл2} = OC_{вл2} - A_0 = -395 - 704 = -1099$ тис. грн.

$\Delta OC_{вл3} = OC_{вл3} - A_0 = -1920 - 287 = -2207$ тис. Грн.

де A_0 - загальна сума запасів.

надлишок (+) або нестача (-) власних і довгострокових зобов'язань джерел формування запасів і витрат:

$\Delta OC_{вд1} = OC_{вд1} - A_{01} = 839 - 214 = 625$ тис. грн.

$\Delta OC_{вд2} = OC_{вд2} - A_{02} = -395 - 704 = -1099$ тис. грн.

$\Delta OC_{вд3} = OC_{вд3} - A_{03} = -1920 - 287 = -2207$ тис. Грн.

надлишок (+) або недолік (-) загальної величини основних джерел формування запасів і витрат:

$\Delta OC_1 = OC_1 - A_{01} = 1073 - 214 = 859$ тис. Грн.

$\Delta OC_2 = OC_2 - A_{02} = 742 - 704 = 39$ тис. Грн.

$\Delta OC_3 = OC_3 - A_{03} = 190 - 287 = -97$ тис. Грн.

Класифікуємо фінансові ситуації за ступенем їх стійкості, використовуючи тривимірний показник в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 - Показники фінансової стійкості підприємства

показник	на 1.01.2018	на 1.01.2019	Зміна за 2018 рік (+, -)	на 1.01.2020	Зміна за 2019 рік (+, -)
1. Джерела власних коштів за мінусом іммобілізації	7292	7382	90	7750	368
2. Основні засоби і ін.	6453	7777	1324	9670	1893

Продовження табл. 2.6

3. Наявність власних оборотних коштів (1-2)	839	-395	-1234	-1920	-1525
4. Довгострокові кредити і залучені кошти	0	0	0	0	0
5. Наявність власних коштів і довгострокових джерел формування запасів і витрат (3 + 4)	839	-395	-1234	-1920	-1525
6. Короткострокові кредити і зобов'язання	234	1138	904	2110	972
7. Загальна величина основних джерел формування запасів (5 + 6)	1 073	743	-330	190	-553
8. Загальна величина запасів	214	704	490	287	-417
9. Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів (3-8)	625	-1099	-1724	-2207	-1108
10. Надлишок (+) або нестача (-) власних і довгострокових залучених джерел формування запасів і витрат (5-8)	625	-1099	-1724	-2207	-1108
11. Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини основних джерел формування запасів і витрат (7-8)	859	39	-820	-97	-136
12. Тривимірний показник фінансової ситуації (рядок 9, рядок 10, рядок 11)	(1,1,1)	(0,0,1)	x	(0,0,0)	x

За даними, наведеними в таблиці 2.6, фінансовий стан підприємства на початок аналізованого періоду можна охарактеризувати як стійкий. Так у підприємства величина власних оборотних коштів на початок 2018 р . була 839 тис. грн. І навіть спостерігався надлишок власних оборотних коштів в розмірі 625 тис. грн. Фінансову ситуацію характеризує тривимірний показник (1,1,1) - абсолютна фінансова стійкість, тобто підприємство повністю забезпечено власними оборотними коштами. На 1.01.2019 р фінансова стійкість підприємства погіршилася через значне зростання короткострокової заборгованості і величини запасів. Фінансову ситуацію на 1.01.2019р. характеризує тривимірний показник (0,0,1) - нестійкий фінансовий стан, але це стан, при якому ще існує можливість встановлення рівноваги за рахунок поповнення джерел власних коштів і додаткового залучення довгострокових кредитів, тобто за ситуації на 1.01.2019 р краще було б збільшити власний

капітал і збільшити довгострокові зобов'язання. Але підприємство не скористалося такими рекомендаціями або не змогло отримати довгостроковий кредит. Тому на кінець 2019 року фінансова стійкість підприємства тільки погіршилася. Фінансову ситуацію характеризує тривимірний показник (0,0,0), що свідчить про те, що ТОВ «Техсервіс» знаходиться на порозі банкрутства.

Тепер проаналізуємо ліквідність балансу підприємства, щоб з'ясувати чи може воно своєчасно розраховуватися за своїми зобов'язаннями і чи є баланс підприємства абсолютно ліквідним. У таблиці 2.7. розрахована ліквідність підприємства на початок і кінець 2018 року, а в таблиці 2.8 - на початок і кінець 2019 року.

Таблиця 3.7 - Ліквідність балансу підприємства за 2018 рік

АКТИВ	на 1.01. 2018	на 1.01. 2019	ПАСИВ	на 1.01. 2018	на 1.01. 2019	Платіжний надлишок або недолік		У% до величини підсумку групи балансу	
						на 1.01. 2018	на 1.01. 2019	на 1.01. 2018	на 1.01. 2019
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Найбільш ліквідні активи	0	2	1. Найбільш термінові зобов'язання	234	1138	-234	-1136	-100	-99,8
2. Швидко реалізовані активи	850	21	2. Короткострокові пасиви	0	0	850	21	-	-
3. Повільно реалізовані активи	223	720	3. Довгострокові пасиви	0	0	223	720	-	-
4. Важко реалізовані активи	6453	7777	4. Постійні пасиви	7292	7382	-839	395	-11,51	5,35
БАЛАНС (ряд.1 + ряд.2 + ряд.3 + ряд.4)	7526	8520	БАЛАНС (ряд.1 + ряд.2 + ряд.3 + ряд.4)	7526	8520	0	0	0	0

Таблиця 2.8 - Ліквідність балансу підприємства за 2019 рік

АКТИВ	на 1.01. 2019	на 1.01. 2020	ПАСИВ	на 1.01. 2019	на 1.01. 2020	Платіжний надлишок або недолік		У% до величини підсумку групи балансу	
						на 1.01. 2019	на 1.01. 2020		
1	2	3	4	5	6			9	10
1. Найбільш ліквідні активи	2	6	1. Найбільш термінові зобов'язання	1138	2110	-1136	-2104	-99,8	-99,7
2. Швидко реалізовані активи	21	3	2. Короткострокові пасиви	0	0	21	3		
3. Повільно реалізовані активи	720	292	3. Довгострокові пасиви	0	111	720	181		163,1
4. Важко реалізовані активи	7777	9670	4. Постійні пасиви	7382	7750	395	1920	5,351	24,8
БАЛАНС (ряд.1 + ряд.2 + ряд.3 + ряд.4)	8520	9971	БАЛАНС (ряд.1 + ряд.2 + ряд.3 + ряд.4)	8520	9971	0	0	0	0

Навіть побіжно глянувши на таблиці 2.7 і 2.8 можна сказати, що баланс підприємства є неліквідним. Так на 1.01.2018 р. ситуація по ліквідності балансу виглядає наступним чином: $A1 < П1$; $A2 \geq П2$; $A3 \geq П3$; $A4 \geq П4$. Тобто підприємство не зможе швидко розрахуватися за своїми найбільш терміновими зобов'язаннями і навіть швидко реалізованих активів ($A2$) не вистачить, щоб розрахуватися по найбільш термінових зобов'язаннях ($П1$). На 1.01.2019 р. і 1.01.2020 р. картина по ліквідності балансу виглядає аналогічно: $A1 < П1$; $A2 \geq П2$; $A3 \geq П3$; $A4 \geq П4$. Тобто за 2018-2019 рр. проблеми підприємства по ліквідності балансу і підвищенню платоспроможності не вирішені. Що ще раз підтверджує зниження фінансової стійкості підприємства.

2.3 Аналіз заборгованості ТОВ «Техсервіс»

Проаналізуємо стан дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства за балансом. Занесемо отримані дані за кредиторською заборгованістю в таблицю 2.9.

Таблиця 2.9 - Показники кредиторської заборгованості

статті балансу	на 1.01.2018		на 1.01.2019		Зміни за 2018 рік		на 1.01.2020		Зміни за 2019 рік	
	Тис.грн.	%	Тис.грн.	%	Тис.грн.	%	Тис.грн.	%	Тис.грн.	%
1. Заборгованість за товари, роботи, послуги	9	3,85	31	2,72	22	-1,12	23	1,09	-8	-1,63
2. Зобов'язання за розрахунками: -з бюджетом	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
-по авансами	30	12,82	42	3,69	12	-9,13	54	2,56	12	-1,13
-по оплаті праці	60	25,64	92	8,08	32	-17,56	109	5,17	17	-2,92
-з учасниками	131	55,98	206	18,10	75	-37,88	235	11,14	29	-6,96
- по внутрішніх розрахунках	0	0,00	759	66,70			1678	79,53	919	12,83
-з іншими	4	1,71	8	0,70	4	-1,01	11	0,52	3	-0,18
всього	234	100,0	1138	100,0	904	0,00	2110	100,0	972	0,00

Що відразу радує, коли дивишся в таблицю 3.9 - це відсутність у підприємства заборгованості перед бюджетом та позабюджетними фондами. За засмучує наявність у підприємства заборгованості за розрахунками з оплати праці, яка постійно збільшується з 30 тис. грн. на 1.01.2018 р. до 109 тис. грн. На 1.01.2020 р. є також невелика заборгованість за авансами одержаними та по іншим кредиторам. Але найбільша заборгованість у підприємства, що становить левову частку в поточній заборгованості підприємства - це заборгованість із внутрішніх розрахунків. З усіх видів кредиторської заборгованості, ця заборгованість, на нашу думку найменш небезпечна для підприємства, тому навіть не дивлячись на те, що підприємство має неліквідний баланс і низьку фінансову стійкість при існуванні нормальних відносин всередині підрозділів підприємства банкрутство йому найближчим часом не загрожує.

Тепер порівняємо співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства в таблицях 2.10 і 2.11.

Таблиця 2.10 - Порівняння дебіторської та кредиторської заборгованості за 2018 рік

Розрахунки з кредиторами	Дебіторська заборгованість		Кредиторська заборгованість		перевищення заборгованості			
	на 1.01.2018	на 1.01.2019	на 1.01.2018	на 1.01.2019	на 1.01.2018		на 1.01.2019	
					Дебітор.	ДО редитор.	Дебітор.	ДО редитор.
1. Заборгованість за товари, роботи, послуги	5	19	9	31	-	4	-	12
2. Зобов'язання за розрахунками	0	0	0	0	0	0	0	0
- з бюджетом	0	0	30	42	-	30	-	42
- зі страхування	0	0	60	92	-	60	-	92
- з оплати праці	0	0	131	206	-	131	-	206
- із внутрішніх розрахунків	843	0	0	759	843	-	-	759
інші поточні зобов'язання	2	2	4	8	-	2	-	6
всього	850	21	234	1138	843	227	-616	1117

Таблиця 2.10 - Порівняння дебіторської та кредиторської заборгованості за 2019 рік

Розрахунки з кредиторами	Дебіторська заборгованість	Кредиторська заборгованість	Перевищення заборгованості на 1.01.2020 р	
	на 1.01.2020	на 1.01.2020	дебітор.	кредитор.
1. Заборгованість за товари, роботи, послуги	3	23	-	20
2. Зобов'язання за розрахунками:				
- з бюджетом	0	54	-	54
- зі страхування	-	109	-	109
- з оплати праці	0	235	-	235
- із внутрішніх розрахунків	0	1678	-	1678
-інші поточні зобов'язання	2	11	-	9
всього	5	2110	1117	2105

Як видно з даних таблиць 2.10 і 2.11 у підприємства спостерігається перевищення (крім 1.01.2018) кредиторської заборгованості над дебіторською, тобто в своїй діяльності підприємство активно використовує

позикові кошти, а з огляду на що заборгованості по податках і платежах до позабюджетних фондів у підприємства немає, можна оцінити таку ситуацію позитивно для підприємства.

2.4 Аналіз фінансових коефіцієнтів

Далі проведемо аналіз балансу підприємства за допомогою коефіцієнтів. Для спрощення сприйняття і розрахунку коефіцієнтів, їх розрахунок проведемо в таблиці 2.12.

Таблиця 2.12 - Коефіцієнтний аналіз показників балансу підприємства на початок і кінець 2018-2019 рр.

Показник	розрахунок показника			на	на	на 1.01	Норматив-не значення
	на 1.01.2018	на 1.01.2019	на 1.01.2020	1.01.2018	1.01.2019	.2020	
1		2	3		4	5	7
1. Аналіз майнового стану підприємства							
1.1. Коефіцієнт зносу основних засобів	13438/19891	13826/21603	14301/23971	0,67	0,64	0,6	зменшення
1.2. Коефіцієнт вибуття основних засобів		1712/19891	1893/21603		0,09	0,09	повинен бути менше ніж коефіцієнт оновлення основних засобів
2. Аналіз ліквідності підприємства							
2.1. коефіцієнт покриття	1067/234	732/1138	299/2110	4,55	0,64	0,14	> 1
2.2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	848/234	9/1138	11/2110	3,62	0,008	0,005	0,6-0,8
2.3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	-	2/1138	6/2110	-	0,002	0,003	> 0, збільшення
2.4. Чистий оборотний капітал, тис. Грн	1067-234	732-1138	299-2110	833	-406	-1811	> 0, збільшення
3. Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства							
3.1. Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	7292/7526	7382/8520	7750/9971	0,96	0,87	0,78	> 0,5

Продовження таблиці 2.12

3.2. коефіцієнт фінансування	234/7292	1138/7382	$(111 + 2110) / 7750$	0,03	0,15	0,29	<1, зменшення
4. Аналіз ділової активності підприємства							
4.1. Коефіцієнт оборотності активів	6936/7526	$(7246 + 6936) / (2 * 8520)$	7246/9971	0,92	0,83	0,73	збільшення
4.2. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	6936/230	$(7246 + 6936) / (2 * 1130)$	7246/1999	30,1	6,27	3,62	збільшення
4.3. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	6936/850	$(7246 + 6936) / (2 * 21)$	7246/3	8,16	345	2415	збільшення
4.4. Термін погашення дебіторської заборгованості, днів	360 / 8,16	360/345	360/2415	44,1	1,04	0,15	зменшення
4.5. Термін погашення кредиторської заборгованості, днів	360 / 30,1	360 / 6,41	360 / 3,62	11,9	56,2	99,4	зменшення
4.6. Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	6551/214	$(6703 + 6551) / (2 * 704)$	6703/287	30,6	9,41	23,3	збільшення
4.7. Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	6936/6453	$(7246 + 6936) / (2 * 7777)$	7246/9670	1,07	0,91	0,75	збільшення
4.8. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	6936/7292	$(7246 + 6936) / (2 * 7382)$	7246/7750	0,95	0,96	0,93	збільшення
5. Аналіз рентабельності підприємства							
5.1. Коефіцієнт рентабельності активів	90/7526	$(24 + 90) / (2 * 8520)$	24/9971	1,19%	0,66%	0,24%	> 0, збільшення
5.2. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	90/7292	$(24 + 90) / (2 * 7382)$	24/7750	1,2%	0,77%	0,3%	> 0, збільшення
5.3. Коефіцієнт рентабельності діяльності	90/6936	$(24 + 90) / (2 * (7246 + 6936) / 2)$	24/7246	1,3%	0,8%	0,33%	> 0, збільшення

Продовження таблиці 2.12

5.4. Коефіцієнт рентабельності продукції	90/6551	$(90 + 24) / 2 / (6551 + 6703) / 2$	24/6703	1,4%	0,8%	0,35%	> 0, збільшення
--	---------	-------------------------------------	---------	------	------	-------	-----------------

Виходячи з отриманих в таблиці 2.12 результатів, можна зробити наступні висновки. За звітний період фінансовий стан підприємства дещо погіршився, незважаючи на збільшення валюти балансу і вартості основних фондів, про яке йшла мова на початку розділу. Особливо це стосується фінансової стійкості і платоспроможності підприємства. Крім того в наявності зниження всіх фінансових коефіцієнтів, які повинні зростати у динаміці і зростання тих фінансових коефіцієнтів, які повинні, навпаки, зменшуватися в динаміці.

Так, помітно зменшився коефіцієнт покриття з 4,55 на 1.01.2018 р. до 0,14 на 1.01.2020 р. і став нижче нормативного значення. Сталося за 2018-2019 рр. зниження коефіцієнта швидкої ліквідності і розміру чистого оборотного капіталу (що ще раз підтверджує розрахунки, проведені в таблиці 2.6).

Незважаючи на наші побоювання, коефіцієнт платоспроможності (автономії) хоча і зменшився, все-таки не знизився за межі нормативного значення і знаходиться в межах норми, також, як і коефіцієнт фінансування.

При аналізі розрахованих коефіцієнтів можна позитивно оцінити зниження зносу основних фондів з 67 % на 1.01.2018 р до 60 % на 1.01.2020 р.

За аналізований період зменшилася оборотність всіх видів активів (всіх активів, кредиторської заборгованості, матеріальних активів, основних засобів) і власного капіталу ТОВ «Техсервіс», прискорилося лише оборотність дебіторської заборгованості.

І що засмучує найбільше, за розрахунковий період зменшився прибуток підприємства та відповідно всі його показники рентабельності.

Таким чином, основний висновок який можна зробити: за період 2018-2019 рр. фінансовий стан ТОВ «Техсервіс» дещо погіршився (незважаючи на його поліпшення за одними параметрами і погіршення по іншим).

3 ШЛЯХИ ПОКРАЩАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Як бачимо ТОВ «Техсервіс» у своїй діяльності постійно стикається з проблемами неплатоспроможності, критичної фінансової стійкості на низькій ліквідності.

Для підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства необхідно постійно проводити заходи, що будуть сприяти зростанню прибутку підприємства, зменшенню вартості його матеріальних активів, зниженню рівня дебіторської заборгованості, а також призведуть до оптимізації структури капіталу.

Для початку хочемо запропонувати перегляд або зміну фінансової стратегії підприємства. З цією метою керівництво підприємства повинно освоювати та впроваджувати новітні методи та технологію управління.

Потрібно звернути увагу на державні та місцеві програми розвитку і виробництва товарів і послуг. У період кризи, викликаній Covid-19 саме бюджетні кошти можуть допомогти підприємствам не лише залишитися «на плаву», але й впевнено пережити її. Необхідно проводити постійний пошук вітчизняних замовників, переорієнтувати послуги, що надаються підприємством на державні та комунальні структури.

Керівництву підприємства потрібно зосередити зусилля на управлінні збутом: постійно аналізувати попит на продукцію та послуг, додавати нові, які відповідають можливостям підприємства; активно рекламувати всі послуги підприємства відповідно до цільової аудиторії. Додатково можна злучитися і до комерційної діяльності: паралельно реалізувати супутні товари інших підприємств, здавати зайві приміщення і устаткування в оренду [41].

Наступний напрямок - зниження витрат на товари і послуги підприємства.

Основні проблеми, що впливають на фінансовий стан підприємства представлені на рисунку 3.1.

Рисунок 3.1 – Основні проблеми, що виявляються при аналізі фінансового стану підприємства

Головною метою підприємства і джерелом його власних коштів є прибуток. Збитковість підприємства виникає через перевищення витрат над доходами, та призводить до фінансової нестійкості і неплатоспроможності останнього.

Тому з точки зору основної діяльності підприємства, дохід - це отримана виручка від реалізації товарів і послуг, а понесені витрати пов'язані з виробництвом і реалізацією товарів, з їх просуванням на ринку тощо [35].

Таким чином, на нашу думку, потрібно:

- 1) збільшувати прибутковість операцій від основної діяльності (тобто реалізації продукції та послуг);
- 2) здійснювати економію витрат, оптимізувати фінансові потоки.

Для виходу із низькоприбуткового стану підприємству потрібно збільшувати виручку. Її можна збільшити або шляхом зростання цін на продукцію і послуги, або шляхом збільшення обсягів виробництва.

Щоб встановити оптимальну ціну на продукцію керівництву необхідно вивчати ціни підприємств-конкурентів, що виробляють аналогічні товари. Якщо наші ціни занижені, потрібно збільшити націнку на собівартість продукції. Таким чином це призведе до суттєвого зростання виручки за рахунок вирівнювання цін.

Збільшення кількості реалізуємої продукції можливо за умови залучення нових покупців і замовників [4].

На наступному етапі потрібно запланувати і провести заходи зі скорочення витрат підприємства [1], виявити резерви зростання прибутку, крім вказаних вище: зниження собівартості, підвищення якості продукції, оптимізація строків реалізації. .

Для зменшення матеріальних витрат можна запропонувати: знаходження більш вигідного контрагента (переглянути постачальників), купувати матеріальні запаси за нижчими цінами, зменшувати транспортні витрати оптимізувавши маршрути і тоннаж, застосовувати матеріали, що вимагають менших витрат при збереженні їх аналогічних властивостей. Частину функцій по можливості передати на аутсорсінг (прибирання, транспортні витрати, певні послуги).

Збільшення виручки і відповідно прибутку дозволить вивільнити грошові кошти, а їх у свою чергу можна спрямувати на погашення кредиторської заборгованості; розвиток виробництва; розширення ринків; впровадження нових технологій; проведення рекламних заходів, розширення асортименту продукції, що випускається.

Збільшення обороту підприємства потребує збільшення оборотних коштів. Зменшення частки оборотних коштів зумовлює уповільнення мобільності майна підприємства.

Дефіцит оборотних коштів підприємство часто покриває кредитними ресурсами. Але при фінансовому благополуччі підприємства оборотні кошти формуються за рахунок власних коштів [2].

З метою ефективного контролю і планування доходів і витрат на підприємстві потрібно впроваджувати бюджетування та управлінський облік, розробляти внутрішні директивні документи прямої дії про граничну розмір браку, неліквідів, пересортиці.

На підприємстві необхідно проводити регулярну переоцінку майна, що дозволить:

- усунути спотворення у розмірі амортизаційних відрахувань;
- наблизити розмір статутного капіталу до реальної величини;
- підвищити інвестиційну привабливість підприємства для потенційних інвесторів і кредиторів;
- наблизити розмір чистих активів до реальної ринкової вартості підприємства.

Потрібно впровадити практику складання щомісячних звітів про наявність основних засобів в експлуатації, на консервації і придатних до списання, що дозволить забезпечити безперебійну роботу виробництва, визначити обладнання, що потребує негайної заміни на більш нове, або провести його ремонт. Приділити увагу також вибуттю необоротних активів, непридатних для використання [37].

Однією із головних проблем підприємств є дефіцит грошових коштів. Тому потрібно сформувати такий грошовий потік, в якому надходження будуть перевищувати платежі для виникнення залишку вільних коштів, які у подальшому можна буде ефективно інвестувати. Крім збільшення обсягів продажів можна знизити дебіторську заборгованість, тим самим збільшивши суму найліквідніших активів.

Дебіторську заборгованість знизити і запобігти неплатежам можливо проведенням таких заходів:

1) моніторити співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованостей. Значне перевищення дебіторської заборгованості створює загрозу фінансовій стійкості підприємства і робить необхідним залучення додаткових джерел фінансування;

2) орієнтуватися на зростання кількості замовників з метою диверсифікації ризиків несплати, що може бути значним за наявності монопольного замовника;

3) контролювати стан розрахунків за простроченими заборгованостями. За можливості розширювати систему авансових платежів;

4) своєчасно виявляти неприпустимі види дебіторської заборгованості: прострочену заборгованість постачальникам понад 6 міс.; прострочену заборгованість покупців понад 3 міс.; заборгованість понад один місяць.

Проводити більш жорсткий контроль над своєчасністю оплати рахунків і розміром кредиту для підтримки прийнятної для підприємства рівня дебіторської заборгованості. Дебіторська заборгованість повинна чітко регламентуватися за термінами, видами та сумами. Обов'язково потрібно проводитися моніторинг фінансового стану дебіторів.

Ще однією важливою проблемою підприємства є нестійка фінансова ситуація. Підприємство покриває свої витрати найчастіше за рахунок кредиторської заборгованості, але така стаття пасиву балансу не може розглядатися як перспективне джерело формування запасів, оскільки носить короткостроковий характер.

Взагалі велика сума короткострокових зобов'язань, основною статтею якої є кредиторська заборгованість призводить до зменшення платоспроможності підприємства. Тому перед підприємством стоїть завдання щодо скорочення кредиторської заборгованості та підтримання її на рівні дебіторської заборгованості для їх рівного співвідношення [5]. Потрібно здійснювати контроль за ефективністю використання позикових коштів, які повинні використовуватися більш ефективно, бо надаються на суворо обумовлений термін і супроводжуються стягуванням банківського відсотка

при залученні кредиту. Підприємство повинно постійно стежити за рухом позикових коштів і результативністю їх використання, необхідно складати звіти про витрачання позикових коштів, що може слугувати джерелом інформації для їх економії у подальшому, при цьому відбудеться вирівнювання надходжень і платежів.

ВИСНОВКИ

Поняття фінансового стану характеризується не лише платоспроможністю, а й забезпеченістю фінансовими ресурсами, доцільністю їх розміщення та ефективністю використання, а також фінансовими взаємовідносинами с іншими юридичними і фізичними особами, ліквідністю і фінансовою стійкістю. Він обумовлений досягнутими за звітний період фінансовими результатами у зв'язці з ліквідністю, платоспроможністю і фінансовою стійкістю.

Основні завдання аналізу фінансового стану підприємства такі:

- визначення «больових точок» у фінансовому стані підприємства та факторів, що їх утворюють;
- визначення резервів покращання фінансового стану підприємства з урахуванням стану його платоспроможності та фінансової стійкості;
- розроблення та реалізація заходів з покращання фінансового стану підприємства;
- прогноз показників фінансового стану на майбутнє та моделювання різних сценаріїв розвитку.

Досить ефективним засобом аналізу є широко поширені за кордоном методики, відомі як вертикальний аналіз, горизонтальний аналіз і аналіз за допомогою відносних показників і коефіцієнтів.

У першому розділі роботи визначені основні групи показників аналізу фінансового стану та складові кожної групи: аналізу майнового стану, фінансової стійкості, платоспроможності, ліквідності, ділової активності, заборгованості і рентабельності.

У другому розділі роботи проведений аналіз фінансового стану ТОВ «Техсервіс», а в третьому розділі роботи запропоновані шляхи його покращання.

Розрахунок вказаних вище груп показників дозволив зробити висновки про фінансовий стан підприємства, яке аналізувалося в дипломній роботі.

Виходячи з розрахунків, можна говорити про незначне погіршення фінансово-економічного стану ТОВ «Техсервіс» протягом 2018-2019 років і про зниження ефективності його роботи.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Penno Mark C. Rules and accounting vagueness in conceptual frameworks / [Текст] / Mark C. Penno // Accounting Horizons. — Volume 22, Issue 3. — September 2008. — P. 339—351.
2. Агеева О.А. Бухгалтерский учет и анализ: учеб. для студентов вузов / О.А. Агеева, Л.С. Шахматова. – М.: ЮРАЙТ, 2013. – 419 с.
3. Андриющенко І. Є. Аналіз фінансової стійкості підприємства в межах концепції оцінювання його життєздатності [Текст] / І. Є. Андриющенко // Держава та регіони. Економіка та підприємство. – 2015. – N 6. – С. 44-48.
4. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика [Текст]/ Базилінська О.Я. -К.:Центр учбової літератури, 2009.-328 с.
5. Борецька Н. П. Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства [Текст] / Н. П. Борецька, К. В. Міщенко // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 20. – С. 63-66.
6. Брейли, Р. Принципы корпоративных финансов [Текст]: / пер. с англ. / Р. Брейли, С. Майерс. – М.: Олимп-Бизнес, 1997. – 1020 с. – ISBN 986-136-243-1.
7. Вартісно-орієнтоване управління підприємствами на основі стейкхолдерського підходу [Текст] : звіт про НДР (остаточний) / кер. О.О. Захаркін. - Суми : СумДУ, 2018. - 79 с.
8. Голов, С. Вдосконалення бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні в контексті євроінтеграції [Текст] / С. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. – № 1. – С. 3-17.
9. Добровський В.М. Звітність підприємств: Навч.-метод. посібник. – К.: КНЕУ, 2004.
10. Єльнікова, Ю. В. Обмеженість в аналізі фінансової звітності [Текст] / Ю. В. Єльнікова, К. О. Леоненко // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – № 16. – С. 839-844
11. Івахненко В.М. Курс економічного аналізу: Навчальний посібник. –

Київ: Знання-Прес, 2000. – 207 с.

12. Кирьянова З.В. Анализ финансовой отчетности: учеб. пособие для студентов / З.В. Кирьянова, Е.И. Седова. – М.: ЮРАЙТ, 2013. – 429 с.

13. Ковтуненко Ю. В. Фінансовий аналіз діяльності підприємства в умовах економічної нестабільності [Текст] / Ю. В. Ковтуненко, А. Г. Олексійчук // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – № 18. – С. 234-238.

14. Колесніченко А. С. Фінансовий аналіз та обліковий процес як базис формування конвергентної платформи сучасної системи управління [Текст] / А. С. Колесніченко // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – № 16. – С. 864-868.

15. Лагун М. Інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану підприємств при визначенні його потенціалу [Текст] / М. Лагун // Формування ринкових відносин в Україні. – 2015. – № 9. – С. 64 – 68.

16. Лизогуб, М. М. Індикатори фінансової стійкості як засіб оцінки ефективності фінансової системи України [Текст] / М. М. Лизогуб // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – № 12. – С. 99-102.

17. Лисун І. Ю. Економічна суть ліквідності та платоспроможності [Електронний ресурс] / І. Ю. Лисун – Режим доступу до ресурсу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6378/1/Лисун%20І.%20Ю.%20Економічна%20суть%20ліквідності%20та%20платоспроможності.pdf>.

18. Максимова, В. Ф. Покращення якості фінансової звітності: обліково-контрольний аспект [Текст] / В. Ф. Максимова // Науковий вісник Ужгородського університету. Економіка. – 2010. – Вип. 29, Ч. 1 : Удосконалення обліку, аналізу, аудиту і звітності в сучасних умовах глобалізаційних процесів у світовій економіці. – С. 351-356.

19. Марусяк І. Б. Ефективність управління грошовими потоками підприємства [Електронний ресурс] / І. Б. Марусяк – Режим доступу до ресурсу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/4869/1/143.pdf>.

20. Методика аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств

державного сектору економіки, затверджена Наказом Міністерства фінансів України 14.02.2006 №170

21. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій, затверджена наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 23.02.98 р. N 22.

22. Методика проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану неплатоспроможних підприємств та організацій, затверджена Наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій 27.06.1997 р. № 81;

23. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства, затверджені Наказом Міністерства економіки України 19.01.2006 № 14 (у редакції наказу Міністерства економіки України 26.10.2010 № 1361).

24. Міщук Є. В. Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості: проблемні аспекти [Текст] / Є. В. Міщук, І. І. Сідорова // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – № 2. – С. 54-57.

25. Нагайчук В. В. Аналіз фінансової стійкості підприємств та напрями її забезпечення [Текст] / В. В. Нагайчук, Н. Є. Ковальчук // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2017. – № 875. – С. 71-76.

26. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене Наказом Мінфіну України від 07.02.2014 р. №73 зі змінами і доповненнями.

27. Некрасенко Л. А. Напрями удосконалення управління грошовими потоками суб'єктів господарювання [Електронний ресурс] / Л. А. Некрасенко, І. М. Гнилосир – Режим доступу: <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/2011/v2i3/118.pdf>.

28. Підвисоцька Л. Я. Аналітичні інструменти в контролі дебіторської

заборгованості для забезпечення безперервності діяльності [Текст] / Л. Я. Підвисоцька // Ефективна економіка. – 2017. – № 11.

29. Подольська В.О., Ярім О.В. Фінансовий аналіз: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури. – 2008. – 488с

30. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, затверджене Наказом Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України 26.01.2001 № 49/121.

31. Порядок проведення аналізу фінансово-господарського стану суб'єктів господарювання державних підприємств і підприємств, у статутному капіталі яких частка державної власності перевищує п'ятдесят відсотків, та підготовки на запити суду, прокуратури або іншого уповноваженого органу висновків про наявність ознак фіктивного банкрутства, доведення до банкрутства, приховування стійкої фінансової неспроможності, незаконних дій у разі банкрутства Наказ Міністерства юстиції України 26.02.2013 № 327/5

32. Ремньова Л. М. Управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства як складова фінансового менеджменту / Л. М. Ремньова // Актуальні проблеми економіки. - 2014. - №2 (32). - С. 87-95.

33. Роль інноваційної діяльності у формуванні вартості промислових підприємств [Текст]: звіт про НДР (заключний) / Кер. О.О. Захаркін. - Суми: СумДУ, 2016. - 114 с.

34. Савицкая Г.В. Анализ эффективности и рисков предпринимательской деятельности. Методологические аспекты / Г.В. Савицкая. – М.: ИНФРА-М, 2012. – 270 с.

35. Тарасенко, Н. В. Фінансовий аналіз [Текст]: навч. посіб. / Н. В. Тарасенко, І. М. Вагнер. – Львів : Новий Світ-2000, 2019. – 444 с.

36. Фінансовий аналіз [текст] навчальний посібник /кол. авт.: Косова Т. Д. [та ін.]; [за заг. ред. Т. Д. Косової, І. В. Сіменко]. – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 440 с.

37. Фінансовий аналіз [Текст] : навч. посіб. / І. О. Школьник, І. М. Боярко,

О. В. Дейнека [та ін.] ; За заг. ред. І.О. Школьник. – К. : ЦУЛ, 2016. – 368 с.

38. Формування фінансового механізму стабілізації економіки України [Текст] : звіт про НДР (заключний) / Кер. Н.А. Антонюк. - Суми : СумДУ, 2014. - 60 с.

39. Худик, О. Б. Удосконалення методики прогнозування фінансової звітності [Текст] / О. Б. Худик // Вісник Одеського національного університету. Економіка. – 2017. – Т.22, Вип. 3 (56). – С. 180-185.

40. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз [Текст] : підручник / Ю. С. Цал-Цалко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 566 с.

41. Шаповал Е.В., Тулинова Д.В. Показатели оценки экономической эффективности деятельности предприятия // Вестник Университета (Государственный университет управления). – 2013. – № 18.

42. Ярошевська О.В. Методи оцінки ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства // Ярошевська О.В. - 2016. С.202-219